

4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

The 4 Mindsets in Preparing and Developing Teachers of Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์

Saruthipong Bhuwatvaranon

บทคัดย่อ

4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นรูปแบบของแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเกิดจากการรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสารและประสบการณ์การบริหาร ประกอบด้วย ชุดความคิดที่ 1 การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นส่วนแรกและเป็นส่วนสำคัญของการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งจะต้องอยู่บนมาตรฐานของมาตรฐานวิชาชีพครู ชุดความคิดที่ 2 การผลิตครูและพัฒนาครูตามรูปแบบ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ 17 สมรรถนะและการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นตัวตน ตามบริบทพื้นที่ของแต่ละมหาวิทยาลัยให้เด่นชัด ชุดความคิดที่ 3 การผลิตครูตามที่น่าสนใจของคณาจารย์เกี่ยวกับจุดเน้นในเรื่องของ “สติสัมปชัญญะ” เพื่อการผลิตและพัฒนาครู อันเป็นหัวใจสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาครูในปัจจุบัน และชุดความคิดที่ 4 การบริหารงานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญในการขับเคลื่อนให้การผลิตและพัฒนาครูด้วยฐานคิด PMDSE การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน ทั้งนี้ ข้อเสนอเกี่ยวกับ 4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครูที่เป็นตัวอย่างของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งของขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูแบบองค์รวม อันจะช่วยทำให้งานการผลิตและพัฒนาครูบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีความสุขอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: 4 ชุดความคิด, การผลิตและพัฒนาครู, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Abstract

The 4 mindsets in preparing and developing teachers of Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University, is a form of concept to guide the preparation and development of teachers as a whole. It arises from collecting, analyzing, and synthesizing from documents and administrative experiences. Mindset 1 is preparing teachers according to professional standards. It is the first and important part of teacher preparation and development which must be based on the professional standards of teachers. Mindset 2 is teacher preparation and development according to the 38 Rajabhat Universities 17 competencies model and obvious identity creation depending on the context of each university. Mindset 3 is the teacher preparation as presented to the Privy Council on the focus of “Mindfulness” for the training and improving of teachers which is very important for the development of teachers in the present. And, mindset 4 is the administration of the Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University, which is an important support in driving the preparation and development of teachers with the PMDSE concept. The concept is about participatory administration and decentralization based on the philosophy of sufficiency economy. Furthermore, proposes on 4 mindsets for training and improving teachers which is an example of the Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University, can be adapted to be a way to drive the preparation and development of teachers in a holistic way which will help make the preparation and development of teachers achieve their goals with an efficient quality and have sustainable happiness.

Keywords: The 4 Mindsets, Preparing and Developing Teachers, Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

บทนำ

กรอบและทิศทางการพัฒนาประเทศ ตามที่ระบุในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีเป้าหมายเพื่อมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษา ที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ก) ซึ่งที่ผ่านมา การจัดการศึกษาของไทย มีวิวัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะปัจจัยทั้งภายในที่เกิด จากความต้องการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญและทันสมัย และภายนอกประเทศที่เกิดจากกระแส ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจน การติดต่อสื่อสาร ทำให้การศึกษา ของประเทศไทยต้องปรับตัวให้ทันสมัยและมีการพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2559: 1) จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูง สำหรับประเทศไทย 4.0 ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561: จ – ฉ) ที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 คนไทยที่พึงประสงค์สำหรับประเทศไทย 4.0 ครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 ระบบการผลิตและพัฒนาครูทั้งในและต่างประเทศ พบว่า ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครูในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับสมรรถนะครูเป็นอย่างมาก ดังผลการวิจัยของครู สมรรถนะสูง สำหรับประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย สมรรถนะหลักของครู 6 ประการ และความสามารถ ในการพัฒนานักเรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ (1) สมรรถนะหลักของครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 1.1) สมรรถนะด้านความรู้ความสามารถทั่วไป (General knowledge and Ability) 1.2) สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจทางวิชาชีพ (Professional knowledge and understanding) 1.3) สมรรถนะด้านทักษะทางวิชาชีพ (Professional skills) 1.4) สมรรถนะด้านเจตคติและค่านิยม (Attitude and Values) 1.5) สมรรถนะด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพ (Professional Practice) 1.6) สมรรถนะด้านความ ยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ (Professional Engagement) และ (2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้เกิดผล ลัพธ์การเรียนรู้หลัก (Learning Outcome)

ทั้งนี้ ถึงแม้จะมีการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูเพื่อให้ครูในสังคมไทย เป็นครูที่มีความสามารถสูง เป็นครูที่มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนได้ตามมาตรฐาน แต่จากการศึกษาวิจัยของ อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2560: 102) ที่ศึกษารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 พบว่า การผลิตครู ในปัจจุบันยังมีปัญหาหลายด้าน เช่น นโยบายการผลิตครูที่ขาดความต่อเนื่อง การผลิตครูที่ไม่สอดคล้อง กับความต้องการของสังคม ปริมาณ และคุณภาพของคณาจารย์ครูศึกษา ขาดการบ่มเพาะจิตวิญญาณ ความเป็นครูและพัฒนาทักษะการสอน หลักสูตรมีรายวิชาเกี่ยวกับการสอนความรู้เนื้อหาน้อย ระบบการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพยังไม่มีคุณภาพ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558; ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2559; ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2009 อ้างถึงใน อภิภา ปรัชญพฤทธิ, 2560: 102)

ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตั้งงานวิจัยข้างต้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการพัฒนา วิชาชีพครูที่เรียกว่า 4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อเป็นแนวทางของการดำเนินการอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนบนฐานคิดสำคัญที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์

ทางการบริหารของผู้เขียนเอง รวมถึงผลจากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ซึ่ง 4 ชุดความคิด ในการผลิตและพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลานี้ จะช่วยสร้างความเข้าใจในการร่วมผลิตและพัฒนาครูไปในทิศทางเดียวกัน อันจะช่วยทำให้แนวคิดดังกล่าวมีความเป็นไปได้ และนำไปใช้ในเชิงบริหารลงสู่การขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมต่อไป

1. วิวัฒนาการการศึกษาไทย

การศึกษาของไทย มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน ซึ่งในแต่ละยุคสมัยของการศึกษา จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามพัฒนาการของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองในยุคนั้นๆ ซึ่งจากการศึกษาบทวิเคราะห์ การศึกษาไทย: จากอดีต ปัจจุบัน สู่อนาคต ของ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2559: 4 - 5) พบข้อมูลสำคัญของวิวัฒนาการการศึกษาไทย ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่แนวคิดการศึกษาของประเทศไทยกว่า 700 ปีที่ผ่านมา ยังคงทำหน้าที่เป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนการแข่งขันของประเทศสู่ความยั่งยืน โดยมีภาครัฐ เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักเพื่อให้คนไทยได้เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม อีกทั้ง จุดมุ่งหมายของการศึกษายังคงเป็นไปเพื่อให้คนมีความรู้ มีทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมทั้งจะดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จากการศึกษาศู่ความทันสมัยที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาให้เป็นการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สู่การจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมที่มุ่งเน้นให้คนไทยเข้ารับการศึกษามากขึ้น และนำความรู้ไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับการเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเยาวชนไทย ในอดีตที่ทั้งถิ่นฐานบ้านเกิดเพื่อเข้ามารับการศึกษาและประกอบอาชีพในเมืองใหญ่ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยส่วนหนึ่งลืมและไม่สนใจรากเหง้าของตนเอง มุ่งเน้นการประกอบอาชีพเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยทอดทิ้ง ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น ขณะที่คนไทยส่วนหนึ่งยังคงอยู่กับการศึกษาเพื่อชีวิต ยังมีคนไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่ตระหนักถึงความท้าทายใหม่ของโลก และมองมิติการศึกษาเพื่อสังคมที่ถูกกลืนมาเป็นเวลานาน ได้ช่วยกันออกแรงผลักดันการศึกษาของประเทศไทย ให้พัฒนาไปสู่การเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองไทย และมุ่งสู่ความเป็นพลเมืองโลก (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2559: 4 - 5)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า เป้าหมายและทิศทางของการศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สู่การพัฒนาในอนาคต ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีความเชื่อในศักยภาพของคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนดังกล่าว จะเกี่ยวข้องกับครูโดยตรงที่จะช่วยสร้างให้ผลผลิตของการศึกษา (ผู้เรียน) เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ รวมถึง การดำเนินการสร้างคุณภาพครูให้เกิดขึ้น ตั้งแต่เป็นนักศึกษาครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการบ่มเพาะคุณภาพครูตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้จัดระบบชุดความคิดเป็น 4 ชุดความคิดในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดที่จะเกิดขึ้นในการผลิตและพัฒนาครูในอนาคต

2. การผลิตและพัฒนาครูฐานสมรรถนะ

เมื่อการศึกษาคือการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ดังนั้น ทิศทางของการปฏิรูปการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนที่เป็นครูทั่วโลกคือ การเตรียมความพร้อมของครูให้มีบทบาทและพัฒนาขีดความสามารถที่จำเป็นให้มากขึ้น (Nataša Pantić and Theo Wubbels, 2010: Online) ในสังคมแห่งความรู้ จึงคาดหวังกับครูสูงมาก โดยคาดหวังให้ครูมีความสามารถในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและส่งเสริมความสามารถหลักของนักเรียนที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง OECD ได้เสนอว่าสมรรถนะที่สำคัญ คือ ความสามารถในการทำงานในกลุ่มที่แตกต่างกันในบริบทและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ความสามารถในการเป็นอิสระในชีวิตและการทำงานเกี่ยวกับการวางแผนและการตัดสินใจ และความสามารถในการใช้ระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ และ ICT (Rychen & Salganick, 2001, 2003 Cited in Cirila Peklaj, 2015: 185) เพื่อตอบสนองความคาดหวังเหล่านี้และพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนักเรียน ครูต้องพัฒนาการเรียนการสอนที่ซับซ้อน ทั้งการจัดการห้องเรียน การสื่อสาร และการประเมินความสามารถ เพื่อเติมเต็มกระบวนการทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และสังคมให้กับนักเรียน (Cirila Peklaj, 2015: 185) สอดคล้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่ทุกประเทศได้มีการเร่งรัดพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพสูงและมีความคิดเห็นตรงกันว่า “ครู” เป็นปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพราะครูเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เด็ก และเยาวชนของชาติ มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Chongklaiklang & Siribanpitak, 2015, pp. 220-227 อ้างถึงใน เพ็ญวรา ชูประวัติและคณะ (2564: 231)

ด้วยเหตุนี้ การขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครู จึงมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาครูฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองต่อหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นแนวโน้มของการจัดการศึกษาที่หลายประเทศทั่วโลกดำเนินการเพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

3. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ในส่วนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู มีจุดเน้นสำคัญคือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการยกระดับทักษะและสมรรถนะใหม่ของนักศึกษาและบัณฑิตครู โดยกำหนดแผนงานสำคัญ อาทิ การจัดทำระบบการบริหารจัดการฐานข้อมูล (Big data) เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการความร่วมมือเครือข่ายผู้ร่วมผลิตและผู้ใช้บัณฑิตครูรวมถึงข้อมูลศิษย์เก่าที่เป็นครูประจำการในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือระหว่างคณะ/มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในพื้นที่ร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีสมรรถนะกลาง เน้นเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งมีคุณลักษณะ 4 ประการตามพระราโชบายและมีอาชีพที่ 2 สอดคล้องกับวิชาที่ศึกษาร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ พัฒนาระบบการผลิตบัณฑิตครูที่มีมาตรฐาน เพื่อให้บัณฑิตครูให้มีสมรรถนะสูงและเป็นความต้องการของประเทศ พัฒนาทักษะการเป็นครู

พี่เลี้ยงและผู้สอนงาน (Coaching) เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมระบบเส้นทางการเข้าสู่วิชาชีพครู จัดทำหลักสูตรพัฒนาสมรรถนะ และส่งเสริมวิชาชีพครูสำหรับครูประจำการและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2565: 44-45) ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า ทิศทางของการผลิตและพัฒนาครู ตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) มีจุดเน้นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันที่ต่างมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาครูจบออกไปเป็นครูที่มีคุณภาพในระดับสูง มีสมรรถนะ และมีจิตวิญญาณครูที่พร้อมพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้

4. รูปแบบ 4 ชุด ความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

จากการปฏิบัติงานในบทบาทคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นเวลา 1 ปี 5 เดือนของผู้เขียน ผู้เขียนได้พยายามเรียนรู้งานทุกฝ่ายด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ โดยเฉพาะในเรื่องของการผลิตและพัฒนาครู โดยได้จัดลำดับระบบความคิดในเรื่องดังกล่าว จากการเป็นครู เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนมาปฏิบัติราชการในระดับอุดมศึกษาในบทบาท อาจารย์ ประธานโปรแกรม ประธานหลักสูตร ผู้ช่วยคณบดี รองคณบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย และปัจจุบันดำรงตำแหน่งคณบดีคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของหน่วยผลิตและพัฒนาครู ซึ่งทุกช่วงเวลาของการทำงานที่ผู้เขียนได้เรียนรู้และจัดระบบความสัมพันธ์ของความคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการผลิตและพัฒนาครู ทำให้ผู้เขียนตกผลึกในเรื่องดังกล่าวออกมาเป็นรูปแบบ “4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู” ดังภาพที่ 1

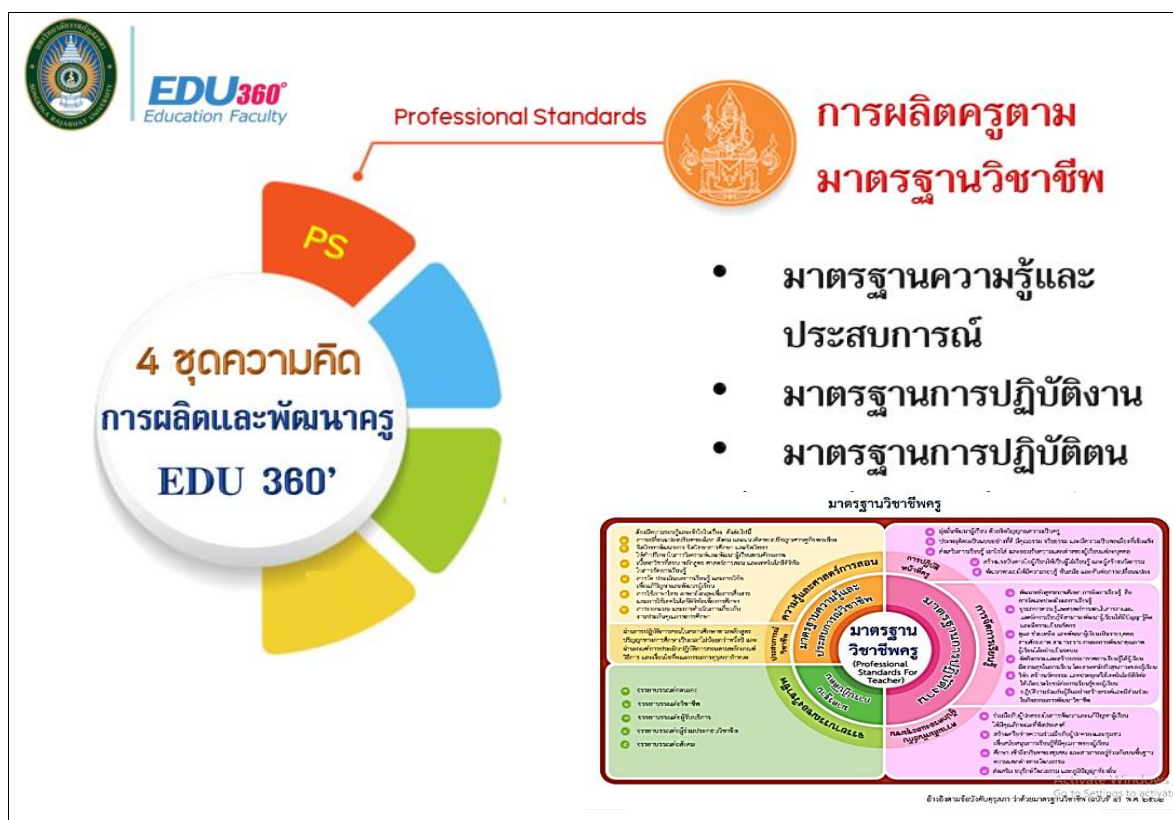

ภาพที่ 1 รูปแบบ 4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู

ที่มา : ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์ (2565ค)

จากภาพข้างต้นที่แสดงรูปแบบ 4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ผู้เขียนขอนำเสนอองค์ประกอบของ 4 ชุดความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ประกอบด้วย ชุดความคิดที่ 1 การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standards: PS) ชุดความคิดที่ 2 การผลิตครูและพัฒนาครูตามรูปแบบ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ (38 Rajabhat University Model: 38RUM) ชุดความคิดที่ 3 การผลิตครูตามที่นำเสนอท่านองคมนตรี พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ (Commitment with Privy Councilor: CPC) และชุดความคิดที่ 4 การบริหารงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (Participation Management Decentralization Based on Sufficiency Economy Philosophy: PMDSE) ซึ่งแต่ละชุดความคิด สามารถอธิบายรายละเอียดได้ตามลำดับ ดังนี้

4.1 ชุดความคิดที่ 1 การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standards: PS)

ภาพที่ 2 ชุดความคิดที่ 1 การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standards: PS)

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2563: 6)

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงชุดความคิดที่ 1 การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standards: PS) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งในมาตรฐานความรู้ จะประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่ 1) ความรู้ของกลุ่มวิชาเอก 2) ความรู้ของกลุ่มวิชาชีพครู 3) ความรู้ของกลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป ในส่วนของประสบการณ์วิชาชีพ ในที่นี้หมายถึง การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ส่วนที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และส่วนที่ 3 มาตรฐานการปฏิบัติตน จะเกี่ยวข้องกับ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ได้แก่ จรรยาบรรณต่อตนเอง

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้ จะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาครูได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งครูสภาออกให้แก่ผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับฯ และผ่านเกณฑ์การทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด

4.2 ชุดความคิดที่ 2 การผลิตครูและพัฒนาครูตามรูปแบบ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ (38 Rajabhat University Model: 38 RUM)

ภาพที่ 3 ชุดความคิดที่ 2 การผลิตครูและพัฒนาครูตามรูปแบบ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ (38 Rajabhat University Model: 38 RUM)

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงชุดความคิดที่ 2 การผลิตครูและพัฒนาครูตามรูปแบบ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ (38 Rajabhat University Model: 38 RUM) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนของการผลิตนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะ 17 สมรรถนะ ตาม MODEL COMPETENCY สำหรับนักศึกษาครูศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้สรุปอัตลักษณ์สำคัญของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่มีชื่อว่า ครุณวัตรสังคัม หมายถึง รอบรู้ จัดการเรียนรู้ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา ส่วนที่ 2 คือ การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และส่วนที่ 3 คือ การพัฒนาครูและผู้บริหารประจำการในเขตพื้นที่บริการ เป็นการพัฒนาตามความต้องการและเป็นจุดเน้นที่สำคัญในการ Up-Skill, Re-Skill, New-Skill ให้กับครูและผู้บริหาร

4.3 ชุดความคิดที่ 3 การผลิตครูตามที่นำเสนอท่านองคมนตรี พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ (Commitment with Privy Councilor: CPC)

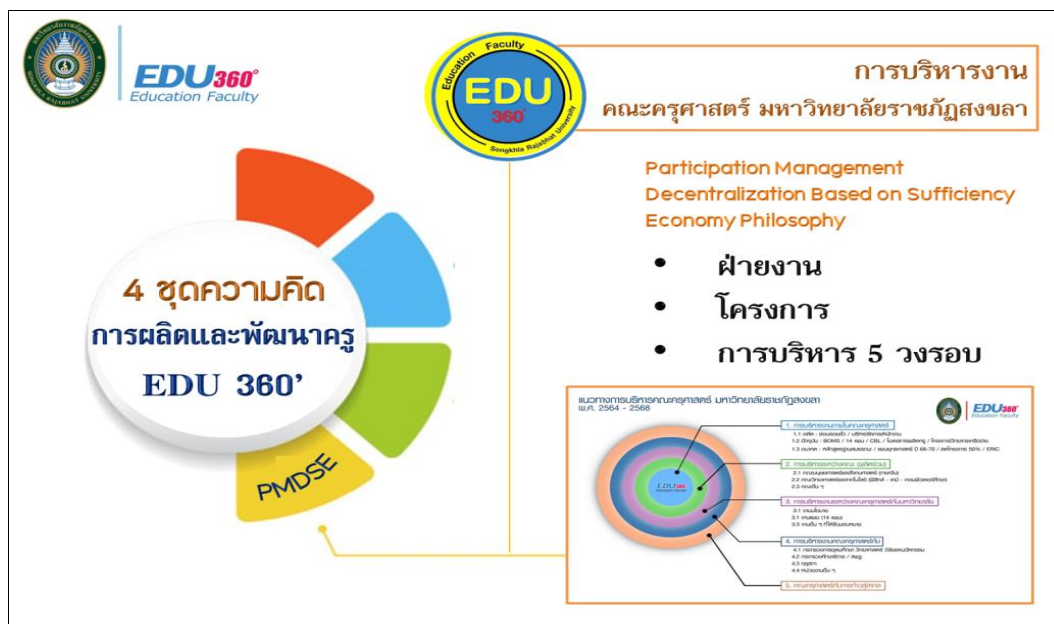

ภาพที่ 4 ชุดความคิดที่ 3 การผลิตครูตามที่นำเสนอท่านองคมนตรี พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ
(Commitment with Privy Councilor: CPC)

ที่มา : ศรุติพงษ์ ภูวัชรวรนนท์ (2565ก)

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงชุดความคิดที่ 3 การผลิตครูตามที่นำเสนอท่านองคมนตรี พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ (Commitment with Privy Councilor: CPC) ซึ่งได้ลงพื้นที่ตรวจสอบการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2565 ผู้เขียนได้นำเสนอชุดความคิดในด้านการผลิตและพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญคือ ส่วนที่ 1 การพัฒนานักศึกษาตามรูปแบบการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ในสมรรถนะสำคัญทั้ง 17 สมรรถนะ ส่วนที่ 2 เป็นการพัฒนานักศึกษาครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตามฐานคิด “สติสัมปชัญญะ” และส่วนที่ 3 เป็นการเสนอแนวคิดการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกส่วน ประกอบด้วย การพัฒนาอาจารย์ทั้ง Re-Skill, Up-Skill, และ New-Skill ให้พร้อมที่จะเป็นครูของครูฐานสมรรถนะ การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ตามฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาแต่ละรายวิชา การพัฒนาโครงการพัฒนานักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาระบบการติดตามการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

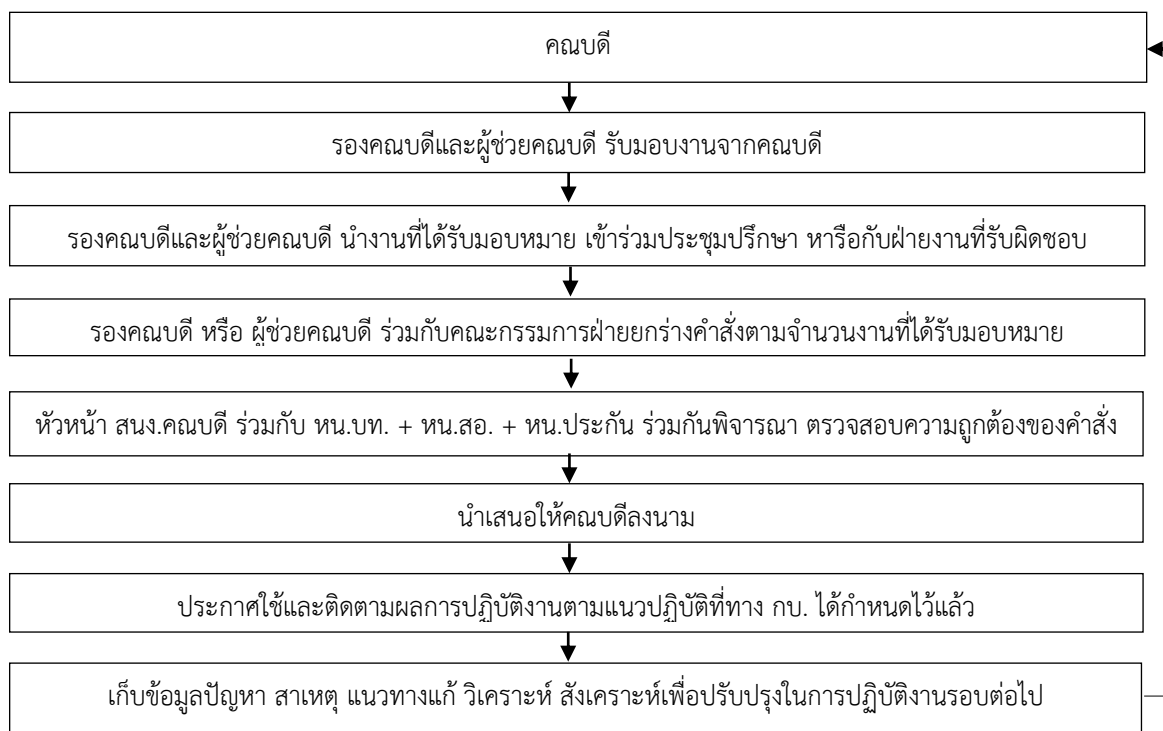
4.4 ชุดความคิดที่ 4 การบริหารงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (Participation Management Decentralization Based on Sufficiency Economy Philosophy: PMDSE)

ภาพที่ 5 ชุดความคิดที่ 4 การบริหารงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
(Participation Management Decentralization Based on Sufficiency Economy
Philosophy: PMDSE)

ที่มา : ศรีติพงศ์ ภูวธีรวรานนท์ (2564)

จากภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงชุดความคิดที่ 4 การบริหารงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (Participation Management Decentralization Based on Sufficiency Economy Philosophy: PMDSE) ซึ่งเป็นรูปแบบและแนวปฏิบัติในการบริหารงานของคณะครุศาสตร์แบบ PMDSE หมายถึง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน ประกอบด้วย การดำเนินงานผ่านฝ่ายงาน โครงการ และการบริหาร 5 วงรอบ ประกอบด้วย วงรอบที่ 1 การบริหารงานภายในคณะครุศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาเรื่องที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน 2) การแก้ปัญหาและพัฒนางานในปัจจุบัน เช่น การบริหารจัดการสำนักงานแบบผสมผสาน (Blended Office Management System: BOMS) เพื่อการบริหารจัดการสำนักงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และ 3) การพัฒนางานที่เป็นแนวโน้มอนาคต เช่น การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ วงรอบที่ 2 การบริหารระหว่างคณะครุศาสตร์กับคณะผลิตร่วม เช่น การดำเนินการร่วมผลิตและพัฒนาครูของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น วงรอบที่ 3 การบริหารงานระหว่างคณะครุศาสตร์กับมหาวิทยาลัย ซึ่งดำเนินงานในลักษณะของงานเชิงนโยบาย แผนงาน (14 แผนงาน) หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย วงรอบที่ 4 การบริหารงานระหว่างคณะครุศาสตร์กับหน่วยงานระดับกระทรวง ทบวง กรม เช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ ศุภสภา เป็นต้น และวงรอบที่ 5 การบริหารงานระหว่างคณะครุศาสตร์กับการก้าวสู่สากล เช่น การทำ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบและแนวปฏิบัติในการบริหารงานของคณะครุศาสตร์แบบ PMDSE ดังแผนภาพการดำเนินงาน ดังนี้

ภาพที่ 6 รูปแบบและแนวปฏิบัติในการบริหารงานของคณะครุศาสตร์แบบ PMDSE
ที่มา : ศรีติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์ (2565ข)

บทสรุป

จากรูปแบบ 4 ชุด ความคิดในการผลิตและพัฒนาครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ผู้เขียนได้นำเสนอไปแล้วข้างต้นนั้น มีข้อคิดเห็นเพื่อเป็นการเสนอแนะไปสู่การปรับใช้ในการขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นองค์รวม ตามแนวทางเพื่อการนำไปปรับใช้ เช่น ชุดความคิดที่ 1 การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standards: PS) เป็นส่วนแรกและเป็นส่วนสำคัญของการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งจะต้องอยู่บนมาตรฐานของมาตรฐานวิชาชีพครู ชุดความคิดที่ 2 การผลิตครูและพัฒนาครูตามรูปแบบ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ (38 Rajabhat University Model: 38 RUM) ถึงแม้ในภาพรวมของการดำเนินงานขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะมีรูปแบบกลางที่จะจตุรวมในการสร้างอัตลักษณ์ นักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 17 สมรรถนะนั้น ในทุกมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นตัวตน หรืออัตลักษณ์ตามบริบทพื้นที่ของตนเองให้เด่นชัดเพิ่มเติมเข้าไปด้วย ชุดความคิดที่ 3 การผลิตครูตามที่นำเสนอท่านองคมนตรี พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ (Commitment with Privy Councilor: CPC) เป็นการดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของท่านองคมนตรี ซึ่งได้เสนอจุดเน้นในเรื่องของ “สติสัมปชัญญะ” เพื่อการผลิตและพัฒนาครู อันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาครูในปัจจุบัน และชุดความคิดที่ 4 การบริหารงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (Participation Management Decentralization Based on Sufficiency Economy Philosophy: PMDSE) ซึ่งเป็นรูปแบบและแนวปฏิบัติในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน หากการดำเนินงานมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน แผนงานมีลำดับขั้นตอน มีกระบวนการดำเนินงานที่ถูกต้อง ลดความซ้ำซ้อน และจะช่วยทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีความสุขอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนา กรอบการดำเนินงานหลักสูตรฐานสมรรถนะ สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เพ็ญวรา ชูประวัติ พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ชญาพิมพ์ อุสาโห สุกัญญา แซ่มซ้อย และสืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). ระบบและกลไกขับเคลื่อนระบบการพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(3), 229 – 243.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันตี. (2559). บทความปริทัศน์ การศึกษาไทย: จากอดีต ปัจจุบัน สู่อนาคต. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 15(1), 1 – 5.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2565). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศรุตพงศ์ ภูวัชรวรานนท์. (2564). เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ ครั้งที่ 2/2564. สงขลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- _____. (2565ก). เอกสารประกอบการบรรยายรับรองคณบดีในการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2565. สงขลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- _____. (2565ข). เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ ครั้งที่ 3/2565. สงขลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- _____. (2565ค). เอกสารการบรรยายพิเศษ โครงการสัมมนาผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 3 (หลักสูตร 4 ปี) วันที่ 11 พฤศจิกายน 2565. สงขลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2563). รายงานประจำปี 2562 สำนักงานคุรุสภา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักนโยบายและแผน กลุ่มวิจัย ติดตามและประเมินผล.
- อภิภา ปรัชญพลฤทธิ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0. *วารสารร่วมพฤษภา มหาวิทยาลัยเกริก*, 102(35), 101 – 136.
- Cirila, P. (2015). Teacher Competencies through the Prism of Educational Research. *CEPS Journal*, 5(3). pp. 183 – 204.
- Nataša, P. & Theo, W. (2010). Teacher competencies as a basis for teacher education – Views of Serbian teachers and teacher educators. *Teaching and Teacher Education*, Elsevier, 26(3). pp. 694-703. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2009.10.005>.